

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av ryggåsstugan på Lillanäs 2:1, Adellövs socken i Tranås kommun

Linderson, Hans

2017

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Linderson, H. (2017). *Dendrokronologisk analys av ryggåsstugan på Lillanäs 2:1, Adellövs socken i Tranås kommun*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2017:69). Lund University.

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

LUND UNIVERSITY

DEPARTMENT OF QUATERNARY GEOLOGY
KVARTÄRGEOLOGISKA AVDELNINGEN
HANS LINDERSON

27 november 2017

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2017:69
Hans Linderson

DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV RYGGÅSSTUGAN PÅ LILLANÄS 2:1, ADELLÖVS SOCKEN I TRANÅS KOMMUN

Uppdragsgivare: Spinkarps gård, att. Yngve Bengtsson, 753 97 Tranås.

Område: Tranås **Prov nr:** 41137-41143 **Antal borrhov:** 7 i 6 timmer

Dendrokronologiskt objekt: Ryggåsstuga, de flesta väggarna provtagna

Resultat:

Dendro nr:	Kort beskrivning Väggar	Trädslag	Antal år (1 radier om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningstid E(Efter) V(vinterhalvåret)	Kommentarer Mer vågad datering eller precisering av fällningstid.
41137	1 Mellan sal-kök	Tall	100	Sp 46, B	1798	V 1798/99	
41138	2 Gavel W	Tall	55	Sp 38, W?	(1760)	(1760-1790)	1762 ± 2
41139	3 lång S	Tall	75	Sp 45 ej W	1795	V 1798/99	Samma träd 41140
41140	4 lång S	Tall	71	Sp 46, B	1798	V 1798/99	Samma träd 41139
41141	5 lång N	Tall	40	Sp 33, W?	1752	1752-1782	1757 ± 5
41142	6 gavel E	Tall	99	Sp 67, B	1798	V 1798/99	
41143	7 mellan kök-först	Gran	79	B	(1759)	(V 1759/60)	

Resultatuppgifter inom parentes är inte helt säkra uppgifter. Prov 3 är kommet från samma träd som prov 4 och utlämnas i nedan förda kommentarer.

Kommentarer till resultatet

Tre av de sex provtagna stockarna, prov 1, 4 och 6, är avverkade **vinterhalvåret 1798/99**. Dessa har suttit i mellanväggen sal-kök, södra långväggen samt östra gaveln. Prov 1 och prov 6 är tagna på låga nivåer, stockvarv 8 "uppifrån" räknat. Byggnaden är uppförd 1799 eller möjligen något år senare.

I byggnaden finns det ett något äldre virkesbestånd. Endast prov 5 går säkert att datera. Denna är avverkad någon gång under **1752-1782** mest sannolikt 1752-1762. Två prov har fått inte helt säkra dateringar, vinterhalvåret 1759/60 samt 1760-1764. Ett korrekt alternativ är att betrakta dem som odaterade. Om man utgår ifrån att dessa är riktiga så framkommer det en möjlig, nära nog gemensam avverkningstid, vinterhalvåret 1759/60 och vinterhalvåret 1760/61. Detta virke måste under alla förhållanden betraktas som återanvänt.

Proveniensen är tydligt lokal, vilket indikeras bäst genom att en liten kronologi uppbyggd av virke från grannfastigheten, Spinkarps gård, daterar proverna bäst.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare, Lunds Universitet

Sölvegatan 12, S-223 62 Lund Tel. +46-46-2227891, Fax +46-46-2224830 e-mail:

Hans.Linderson@geol.lu.se

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

I kolumnen längst till höger har en mer vågad datering med smalare felmarginal eller större osäkerhet getts.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Proverna kommer att ingå i RAÄ´s arkiv och förvaltas av laboratoriet

Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare

Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund

E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se

Tel: 046-2227891